

Tezat Sanatı

Tezat Sanatı Nedir Kısaca Bilgi Örnekler

Karşıt (zıt) anlamlı sözcükleri aynı ilgiyle tek bir ifade içinde kullanma sanatına edebiyatımızda tezat sanatı adı verilmektedir.

Her tanışmayı bir ayrılma say;

Her **doğum** bir **ölüm** habercisi

Kavuştuğumuzda ayrılmıştık bu kesindi,

Her güne ayrılığın korkusu sindi

Bazen cehenneminde **kavrulduğum** yanardağ

Bazen kutuplarında **donduğum** sen miydin yâr

Kârda iken anmadığı birini

Darda iken çağırması boşuna

Tezat Örnek Soru

Aşağıdaki dizelerin hangisinde tezat sanatı kullanılmamıştır?

A) Bahtım karaysa da alnım ak benim

Kimselere kötülüğüm yok benim

B) Boğaz gümüş bir mangal, kaynatır serinliği;

Çamlıca'da, yeredir göklerin derinliği.

C) Hayattan canlı ölüm, gınahtan baskın rahmet;

Beyoğlu tepinirken ağlar Karacaahmet

D) Gülmek gül yüzlüye yaraşır daim

Ağlamak benim payıma düşer hep

E) Ölürsün... Kapanır yollar geriye

Varılmaz hayale işaret diye

Cevap: E

Tezat Sanatı ile ilgili AYT Soru Çözümleri Testi

Karlar etrafı beyaz bir karanlığa gömdü;

Kar değil, gökyüzünden yağan beyaz ölümdü

Aşağıdaki dizelerin hangisinde, bu beytin ilk dizesindeki sanata benzer bir sanat vardır?

A) Yenilgi yenilgi büyüyen bir zafer vardır

Sırların sırrına ermek için sende anahtar vardır

B) Ertesi gün başladı gün doğmadan yolculuk

Soğuk bir mart sabahı... Buz tutuyor her soluk

C) Bu geçit sanki yazdan kışı ayırıyordu

Burada son fırtına son dalı kırıyordu

D) Yanımızdan geçiyor ağır ağır kervanlar

Bir derebeyi gibi kurulmuş eski hanlar

E) Ben garip çizgilerle uğraşırken baş başa

Rastlamıştım duvarda bir şair arkadaşına

ÇÖZÜM: İlk dizede, "beyaz bir karanlık" ifadesi kullanılması nedeniyle hem beyaz hem karanlık olma hali bir tezat oluşturmaktadır. A seçeneğinde "yenilgiyle büyüyen zafer" de aynı tezat

durumunu oluşturmaktadır.

Kusura bakma
İçinde bulunduğum an
Bir yarım geçmişte neyleyim
Gelecekte öteki yarım

Yukarıdaki dörtlükte aşağıdaki söz sanatlarından hangisi kullanılmıştır?

A) Tezat B) Teşbih C) Mecazımürsel D) İstiare E) Mübalağa

ÇÖZÜM: Geçmiş ile gelecek sözcüklerinin birlikte kullanılması nedeniyle bu **şiiirde tezat sanatı** yapılmıştır. Cevap: D

Irakta yitirsem yakında bulsam
Mevla izin verse gönlünü çalsam
Bu dizelerde "yakın - ırak" sözcükleri aynı bağlam içinde kullanılarak edebi sanatlardan tezat sanatı yapılmıştır.

Aşağıdakilerin hangisinde böyle bir kullanım vardır?

A) Düşün ateşine yandım tutuştum
Kömür gözlüm ne haldeyim gör beni
B) O gül endam dost mu bana düşman mı
Hâlâ kızgın mıdır yoksa pişman mı
C) Ağaçların dalları saygıyla eğildi
İçimden çırpıntıyı, gözümden yaşı sildi
D) Dilberin başında samur saç olur
Sevip sevip ayrılması güç olur
E) Havadan kokusunu duyduğum bir çiçektir
Ahengi kulağımda kalmış eski bir şiiir

ÇÖZÜM: B seçeneğinde şair, sevgilisinin kendisiyle olan yakınlığını sorgulayarak dost düşman ifadelerini kullanmıştır. Bu iki kelimenin aynı bağlamda kullanılması nedeniyle tezat sanatı vardır diyebiliriz.